

сектора та рівня підготовки фахівців у даному регіоні. WorldSkills зарекомендував себе як найшвидша та найефективніша система впровадження міжнародних професійних стандартів на території країни.

Професійно-спрямовані конкурси, у тому числі з використанням методики WorldSkills, забезпечують розвиток пізнавального інтересу, творчого та професійного потенціалу учнів, вдосконалення навичок самостійної роботи, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Для викладачів підготовка до таких змагань потребує значних тимчасових вкладень та наявності сучасної матеріально-технічної бази, одночасно сприяючи їхньому професійному розвитку та розширенню знань у конкретній галузі. Крім того, участь у чемпіонатах стає чудовою нагодою для педагогів вивчити передові методики навчання та нові міжнародні професійні стандарти. Робота як експерта вважається ефективним способом підвищення кваліфікації.

Висновок. Пізнавальна активність, що проявляється у цілеспрямованій та інтенсивній діяльності, розглядається сучасними науковцями як ключова передумова для творчого та повноцінного навчання. Саме від цієї активності залежить формування студента не лише як особистості, але й як майбутнього висококваліфікованого фахівця. Процес активізації пізнавальної діяльності повинен відбуватися систематично, охоплюючи усі можливі напрямки. Саме заходи WorldSkills відіграють важливу роль у розвитку пізнавального інтересу, творчого та професійного потенціалу учнів; підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці; популяризації сучасних робітничих професій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ребенок В.М. Особливості формування пізнавальної активності студентів у навчальному процесі ВНЗ / Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. 2013 Вип. 113. С. 193-196.

СЛОБОДЯНИК Валентина

кандидат технічних наук, доцент

доцент кафедри мультимедійних технологій

Національного університету «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЛІГРАФІЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю трансформації сучасної професійної освіти відповідно до принципів сталого розвитку, екологічної безпеки та ресурсозбереження. Умови глобальних екологічних викликів, зокрема зміни клімату, виснаження природних ресурсів і зростання обсягів промислових відходів, вимагають підготовки фахівців нового типу, здатних інтегрувати екологічні підходи у професійну діяльність. Поліграфічна галузь, як складова виробничого сектору, характеризується значним рівнем

використання матеріальних і енергетичних ресурсів, що обумовлює необхідність екологізації технологічних процесів.

Дослідження екологічної компетентності педагогів і здобувачів освіти активно розвивається в сучасному науковому дискурсі. Зокрема, у попередніх наукових працях [1] було обґрунтовано значення екологічної компетентності викладача як ключового чинника формування екологічної культури здобувачів освіти та впровадження принципів сталого розвитку в освітнє середовище. Це дозволяє розглядати екологічну компетентність не лише як індивідуальну характеристику, але як системний елемент освітнього процесу.

Метою дослідження є обґрунтування ролі екологічної компетентності як стратегічного компонента професійної підготовки майбутніх фахівців поліграфічної галузі та визначення ефективних підходів до її формування в умовах сучасної освіти.

Теоретичні засади екологічної компетентності ґрунтуються на міждисциплінарному підході, що поєднує екологічні знання, професійні вміння та ціннісні орієнтації. У сучасних дослідженнях екологічна компетентність розглядається як інтегрована характеристика особистості, яка включає когнітивний, ціннісно-мотиваційний та діяльнісний компоненти [1, 2]. Когнітивний компонент передбачає володіння знаннями про екологічні процеси, принципи сталого розвитку та екологічні аспекти виробництва. Ціннісно-мотиваційний компонент відображає сформованість екологічного мислення, відповідальне ставлення до довкілля та готовність до екологічно доцільної діяльності. Діяльнісний компонент пов'язаний зі здатністю застосовувати екологічні знання у професійній практиці.

У дослідженні [1] обґрунтовано, що формування екологічної компетентності педагогів має комплексний характер і передбачає інтеграцію теоретичної підготовки, практичної діяльності та ціннісного виховання. Такий підхід є релевантним і для підготовки майбутніх фахівців поліграфічної галузі, оскільки забезпечує формування системного екологічного мислення.

Екологічні виклики поліграфічної галузі визначають необхідність цілеспрямованого формування відповідної компетентності у здобувачів освіти. До основних проблем належать значні обсяги використання паперових і полімерних матеріалів, застосування хімічних речовин (зокрема фарб і розчинників), утворення відходів та високий рівень енергоспоживання. Особливо актуальними є питання утилізації полімерних матеріалів, регенерації розчинників і впровадження маловідходних технологій [3, 4, 5].

У контексті сучасних екологічних вимог поліграфічне виробництво поступово переходить до принципів циркулярної економіки, що передбачає повторне використання ресурсів, мінімізацію відходів і замкнені виробничі цикли. Це зумовлює потребу у фахівцях, які володіють не лише технологічними знаннями, але й здатні оцінювати екологічні наслідки виробничих процесів і впроваджувати ресурсоефективні рішення.

Методи формування екологічної компетентності майбутніх фахівців поліграфії повинні бути орієнтовані на поєднання теоретичного навчання з практичною діяльністю. Ефективним є впровадження проєктного навчання, у

межах якого здобувачі розробляють екологічно орієнтовані рішення для реальних або змодельованих виробничих ситуацій. Значний потенціал має кейс-метод, що дозволяє аналізувати реальні проблеми поліграфічних підприємств і знаходити шляхи їх екологічної оптимізації.

Важливим є також застосування міждисциплінарного підходу, який забезпечує інтеграцію знань з екології, матеріалознавства та технологій друку. Формування екологічної компетентності доцільно здійснювати через включення відповідних тем у професійні дисципліни, зокрема щодо оцінки життєвого циклу продукції, управління відходами та ресурсозбереження.

Цифрові та інноваційні підходи відіграють важливу роль у розвитку екологічної компетентності. Використання цифрових інструментів дозволяє здійснювати моделювання технологічних процесів, аналіз екологічного впливу та прогнозування результатів впровадження різних рішень. Цифрові та інноваційні підходи відіграють важливу роль у розвитку екологічної компетентності. Використання цифрових інструментів дозволяє здійснювати моделювання технологічних процесів, аналіз екологічного впливу та прогнозування результатів впровадження різних рішень. Водночас у сучасних дослідженнях акцентується увага не лише на перевагах цифровізації, але й на її екологічних ризиках. Зокрема, у праці [5] обґрунтовано проблему «цифрового сміття» як невидимого, але суттєвого чинника негативного впливу на довкілля, що формується внаслідок надлишкового зберігання та обробки цифрових даних.

У цьому контексті формування екологічної компетентності передбачає розвиток критичного ставлення до використання цифрових ресурсів, усвідомлення їх енергоспоживання та екологічних наслідків. Використання віртуальних лабораторій, інтерактивних платформ і симуляцій сприяє не лише підвищенню ефективності навчання, але й формуванню системного екологічного мислення.

Взаємодія з галуззю є важливим чинником підвищення якості професійної підготовки. Співпраця закладів вищої освіти з поліграфічними підприємствами дозволяє забезпечити практичну спрямованість навчання, актуалізувати зміст освітніх програм та сформувати у здобувачів реальне уявлення про екологічні виклики виробництва. Доцільним є впровадження елементів дуальної освіти, стажувань, а також залучення представників галузі до освітнього процесу.

Отже, формування екологічної компетентності майбутніх фахівців поліграфії є стратегічно важливим напрямом розвитку професійної освіти, що відповідає сучасним викликам сталого розвитку. Ефективність цього процесу забезпечується через інтеграцію теоретичних знань, практичної підготовки, інноваційних технологій та взаємодії з галуззю. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичних підходів до оцінювання рівня сформованості екологічної компетентності, а також інтеграцію принципів циркулярної економіки та екологічно відповідальної цифровізації у зміст професійної підготовки.

1. Слободяник В. Г. Екологічна компетентність педагога: необхідність і шляхи розвитку // Наукові записки Української академії друкарства. 2025. № 2 (71). С. 107–114. DOI: 10.32403/1998-6912-2025-2-71-107-114

2. Толочко С. В. Визначення аксіологічних засад формування екологічної компетентності школярів // *Theoretical and Methodical Problems of Children and Youth Education*. 2021. № 25, кн. 2. С. 160–172. DOI: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2021-25-2-160-172>

3. В. В. Шибанов, В. Б. Репета, Ю. А. Кукура, В. Г. Слободяник. Регенерація розчину для вимивання фотополімерних друкарських форм як вирішення екологічної проблеми // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2022. № 6 (165). С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2022-165-6-18-22>

4. Слободяник В. Г., Хлипавка В. А. Біоплівки: переваги та недоліки // *Науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, наукових працівників і аспірантів (6–10 лютого 2023 р., Львів): тези доповідей*. Львів: Українська академія друкарства, 2023. С. 63.

5. Слободяник В. Г. Цифрове сміття: невидимий загрозливий фактор для екології // *Поліграфія і видавнича справа (Printing and Publishing)*. — 2025. — № 1 (89). — С. 119–128. — DOI: 10.32403/0554-4866-2025-1-89-119-128.

6. Слободяник В. Г., Скалецький Ю. А. Роль екологічної освіти та активізму в збереженні психологічного комфорту // *Психологія в сучасному світі: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 2024)*. Харків: НАУ «ХАІ», 2024. С. 26.

СОБЧУК Оксана

учитель інформатики

Тернопільська загальноосвітня школа I-III ступенів №23

Тернопільської міської ради Тернопільської області

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ТА ПРОФОРІЄНТАЦІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна парадигма освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» вимагає від вчителя інформатики переходу від простої передачі технічних навичок користування комп'ютером до формування цілісних життєвих компетентностей. Відповідно, питання ранньої профорієнтації здобувачів освіти [1] є одним із стратегічних напрямків. Адже, випускник школи має не лише володіти цифровими інструментами, а й чітко розуміти свою професійну траєкторію, спираючись на знання актуального ринку праці та можливості закладів вищої та фахової освіти, зокрема у м. Тернопіль.

Метою є обґрунтувати ефективність системи «Школа – Коледж – Університет – Ринок праці» через інтеграцію змісту сучасних підручників інформатики із практичною діяльністю в професійному середовищі (базові офісні програми, цифрова безпека, Tinkercad, Inkscape, Python) та проаналізувати затребуваність професій з цифровими технологіями на ринку праці.

Базовий етап профорієнтації в основній школі (5-9 класи)